

HYVÄ SÄÄTIÖTAPA

SÄÄTIÖIDEN JA RAHASTOJEN NEUVOTTELUKUNTA RY
DELEGATIONEN FÖR STIFTELSE OCH FONDER RF

www.saatiopalvelu.fi

Hyvä säätiötapa

1	Johdanto	3
2	Hyvän säätiötavan noudattaminen	3
3	Apurahat ja palkinnot	4
4	Tiedottaminen	4
5	Hallinto	5
6	Varainhoito	5
7	Yhteistyö	6

Hyvä säätiötapa

1 Johdanto

Yhteiskunta on jo vuosikymmenien ajan osoittanut arvostusta tieteen ja taiteen tukemiselle sekä muulle kulttuuritoiminnalle myöntämällä yleishyödyllisille säätiöille ja yhdistyksille verovapauksia. Perusta on johdettavissa siitä, että niiden toiminta palvelee ja hyödyttää yhteiskuntaa monin tavoin.

Säätiölaki ja yhdistyslaki antavat siviilioikeudellisen säännösperustan suurelle määrälle hyvin eri tavoin toimivia oikeushenkilöitä. Nämä lait ja niihin pohjautuvat, viranomaisen vahvistamat oikeushenkilön säännöt luovat perustan ja ohjeet apurahoja jakavien säätiöiden ja yhdistysten toiminnalle.

Verolainsäädännössä on yleishyödyllisiä säätiöitä ja yhdistyksiä koskevia erityisnormeja, jotka kuitenkin koskevat yhtä lailla sekä esim. urheiluseuroja tai laitosta ylläpitäviä että apurahoja jakavia säätiöitä ja yhdistyksiä. Säätiö ja yhdistys on yleishyödyllinen siinä tapauksessa, että sen säännöt ja toiminta täyttävät kaikki seuraavat edellytykset:

- Se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä.
- Sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin.
- Se ei tuota toiminnallaan siihen osallisille taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä.

Lainsäädännössä ei ole määritelty eikä erikseen omana ryhmänään käsitellä apu-rahvoja jakavia yleishyödyllisiä säätiöitä ja yhdistyksiä. Nämä muodostavat kuitenkin oman erityisryhmänsä, vaikka ovat myös keskenään erilaisia: perustaminen on voinut toteutua lahjoituksella, testamenttilahjoituksella taikka keräyksellä ja perustamisen yhteydessä annetut tarkoituseräykset ovat mitä moninaisimmat.

Yhteistä on, että varallisuus on saatu tietyn, sääntöihin kirjatun tarkoituksen toteuttamista varten ja toteuttaminen tapahtuu pääasiassa apurahoja ja palkintoja jakamalla. Tässä toiminnassa vaikuttavat sääntömääräysten lisäksi monenlaiset lahjoittajamääräykset, jotka ulottuvat joskus apurahatarkoituksen ohella myös omaisuuden hallintaan. Määräykset eivät ole tahdonvaltaisia, vaan niitä noudatetaan ja kunnioitetaan.

2 Hyvän säätiötavan noudattaminen

Neuvottelukunnan jäsenet kunnioittavat toistensa yksilöllisyyttä ja itsenäisyyttä. Koska jäsenet myös edustavat useita eri aloja, tähän kirjattu hyvän säätiötavan kuvaus ei aina voi olla sellaisenaan sovellettavissa jokaiseen jäsenenä olevaan säätiöön tai yhdistykseen. Näitä ohjeita nouda-

tetaan jäseniä sitovina paitsi siinä tapauksessa, että säätiön tai yhdistyksen säännöt, testamentti- ja lahjakirjamääräykset taikka muu perusteltu syy estää jonkun ohjekohdan noudattamisen.

3 Apurahat ja palkinnot

Neuvottelukunnan jäsenet jakavat apurahoja ja palkintoja sääntöjensä mukaisesti säännöllisesti ja jatkuvasti. Jaettavien apurahojen ja palkintojen määrä on huomattava osa tuotosta. Jäsenen on kuitenkin huolehdittava siitä, että tarkoituksen toteuttaminen on mahdollista myös tulevaisuudessa.

Jäsenillä on selkeät sisäiset menettelytavat apurahojen myöntämiseksi. Jääviyskysymyksiin kiinnitetään erityistä huomiota.

Verottajalle annetaan asianmukaiset tarkkailuilmoitukset.

Apurahojen hakemisesta, hakemusten käsittelystä ja päätösten ilmoittamisesta tiedotetaan riittäväällä tavalla. Tällöin kiinnitetään erityisesti huomiota siihen, että

- tieto hakumahdollisuudesta tavoittaa potentiaaliset hakijat;
- hakemuslomakkeet ja niiden täyttämiseksi annetut ohjeet ovat selkeät ja hyvin saatavilla;
- hakijat saavat tiedon käsittelytavasta ja aikataulusta;
- myönnettyistä apurahoista tiedotetaan ilman aiheetonta viivytystä ja samalla annetaan selkeät ohjeet apurahan saajille siitä, miten apurahan nostamiseksi tulee toimia ja miten työn edistymisestä on raportoitava;
- mikäli apurahan maksaminen voidaan keskeyttää taikka maksettu apuraha voidaan periä takaisin, tästä tulee selkeästi ilmoittaa viimeistään apurahan myöntämistä koskevassa ilmoituksessa, jolloin on samalla ilmoitettava perusteet, joiden nojalla keskeytys tai takaisinperintä on mahdollinen.

4 Tiedottaminen

Neuvottelukunnan jäsenet pyrkivät toiminnassaan avoimuuteen ja tiedottamaan toiminnastaan. Yhteydenpito julkiseen sanaan ja viranomaisiin on avointa.

Jäsenet laativat vuosittain toiminnastaan saatavilla olevan vuosikatsauksen lakisääteisen tilinpäätöksen lisäksi.

Hyväksyttävänä poikkeuksina avoimuudesta voidaan pitää julkistamatta jättämistä, kun kysymyksessä ovat

- tilinpäätöksen tase-erittelyt;
- apurahapäätösten perustelut ja
- apurahapäätösten valmistelussa käytettäviä asiantuntijoita koskevat tiedot.

5 Hallinto

Neuvottelukunnan jäsenten hallinnossa on toiminnan ja varainhoidon edellyttämä asiantuntemus.

Jäsenillä on toiminnan laajuuden edellyttämät sisäiset apurahatoimintaa ja varainhoitoa koskevat ohjeet.

Asiantuntijat ja muut luottamustehtävissä toimivat hoitavat tehtävänsä tasapuolisesti.

Hallituksen ja muiden sääntömääräisten toimielimien kokouksista pidetään pöytäkirjat. Ne liitteenä säilytetään pysyvästi.

Myönnettyjä apurahoja koskevat ja vastaavat asiakirjat säilytetään arkistoituina vähintään kymmenen vuotta.

Tietosuojaan kiinnitetään erityistä huomiota ja poistettavat asiakirjat tuhoaan asianmukaisesti.

Hallituksen jäsenet ja muut toiminnan vastuuhenkilöt eivät osallistu käsittelyyn ja päätöksentekoon asiassa, jossa heidän objektiivisesti arvioiden voidaan katsoa olevan esteellisiä. Nämä henkilöt ilmoittavat riittävän kattavasti jäsenilleen omat mahdolliset päätöksen teossa esiin tulevat eturistiriitatilanteet.

Hallintokustannukset ovat kohtuullisia ja suhteutettuja säätiön tai yhdistyksen tarkoituksen toteuttamiseen käytettyihin varoihin. Asiantuntijoille ja muille luottamustehtävissä toimiville maksettavat palkkiot ovat edellä mainituin tavoin kohtuullisia.

Neuvottelukunnan jäsenet eivät myönnä apurahoja tai niihin verrattavia etuja hallituksensa jäsenille, henkilökunnalleen, toimielintensä jäsenille, asiantuntijoilleen tai muille luottamushenkilöilleen taikka näiden läheisille.

Tilien ja hallinnon tarkastuksesta vastaavat lain edellyttämät KHT- tai HTM -tilintarkastajat. Kirjanpito hoidetaan ja tilinpäätösasiakirjat laaditaan kirjanpitosäännösten ja niissä annettujen kaavojen mukaisesti.

Hallitus vastaa siitä, että säätiöiden ja yhdistysten valvontaa koskevien säännösten edellyttämät ilmoitukset tehdään valvovalle viranomaiselle määräajassa.

Mikäli säätiön tarkoitusta ei muuttuneiden olosuhteiden vuoksi tai muusta syystä voida enää kokonaan tai joiltakin osin toteuttaa, säätiön hallituksen tulee ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin. Tällaisia voivat olla sääntöjen muuttaminen, sulautuminen toiseen säätiöön tai säätiön lakkauttaminen.

6 Varainhoito

Varainhoidon tarkoitus on turvata jäsenen sääntöjen mukainen toiminta nyt ja tulevaisuudessa. Varainhoito täyttää lainsäädännössä asetetut yleishyödyllisyyden edellytykset.

Jäsenen hallitus vastaa siitä, että varat sijoitetaan varmalla ja tuloa tuottavalla tavalla. Varainhoidosta annetaan riittävät ohjeet ja toimintaa valvotaan asianmukaisesti.

Varainhoitoa ohjaa harkitsevaisuus ja pitkäjännitteisyys. Varat pyritään hajauttamaan turvallisiin ja tuottaviin kohteisiin.

Varainhoidossa kunnioitetaan lahjoitettuun omaisuuteen liittyviä testamentti- ja lahjakirjamääräyksiä.

Jäsenen hallitukseen tai henkilökuntaan kuuluvat eivät ole vastapuolena yhteisönsä arvopaperikaupoissa tai muissa varainhoitoon liittyvissä toimissa. Yksittäisiä sijoituspäätöksiä koskeva päätöksenteko järjestetään niin, ettei sisäpiiritietoa käytetä.

Hallituksen jäsenet, henkilökunta ja muut toiminnassa mukana olevat henkilöt eivät käytä moitittavalla tavalla muussa toiminnassaan hyväkseen säätiöstä tai yhdistyksestä saatua tietoa.

Säätiö saa harjoittaa vain sellaista liiketoimintaa, joka on sen säännöissä mainittu. Liiketoiminnan harjoittaminen saattaa myös vaikuttaa säätiön yleishyödylliseen asemaan.

7 Yhteistyö

Neuvottelukunnan jäsenet pyrkivät aktiiviseen keskinäiseen yhteistyöhön ja tietojen vaihtoon sekä seuraavat toimintaympäristönsä vaikuttavaa päätösvalmistelua.

Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry – Delegationen för stiftelser och fonder rf antaa tarvittaessa lausuntoja lainvalmistelussa ja muussa viranomaistoiminnassa sekä resurssiensa puitteissa hankkii, käsittelee ja julkaisee yleishyödyllisiä yhteisöjä koskevaa tietoa.